

BESLUT

2013-04-15

Dnr: 13/00289

SAKEN

Skavlan, SVT1, 2013-02-01, inslag om en bok och föräldraskap; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslaget fälls. Granskningsnämnden anser att det strider mot kravet på opartiskhet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGET

I det aktuella programmet medverkade bland annat författaren Anna Wahlgren och inslaget med henne påannonserades på följande sätt av programledaren.

Med sin bästsäljare Barnaboken har Anna Wahlgren hjälpt till att uppfostra generationer av barn. Det var därför väldigt uppseendeväckande när hennes dotter Felicia berättade om en kaotisk uppväxt. I dag, ett år senare, får vi höra Anna Wahlgrens egen version.

Programledaren frågade Anna Wahlgren vad hennes dotters bok hade inneburit för henne. Anna Wahlgren berättade hur dåligt hon hade mått sedan hon fick veta att boken skulle komma ut. Programledaren berättade att Anna Wahlgren hade skrivit en egen bok, som kommit ut under hösten, där hon gav sitt perspektiv på händelserna. Därefter sades bland annat följande.

(Pgl.) – Varför ger hon en så annorlunda bild av sin uppväxt än vad du gör? (Anna Wahlgren) – Det finns en annan person här i sammanhanget. [---] (Pgl.) – Men om vi inte drar in andra... (Anna Wahlgren) – Jo, det finns tre barn här i mittan, som har samma pappa. (Pgl.) – Men han har inte skrivit boken. (Anna Wahlgren) – Det är tveksamt om han inte har det du. Han har i alla fall dikterat valda stycken, det kan jag tala om för dig. Det som handlar om mig, det har hon fått från honom plus projiceringar från min egen barndom. Det här är fruktansvärt. Jag är ledsen alltså, att jag blir

upprörd, men...(Pgl.) – Han är inte här och kan bemöta dig. Han kan ha en annan version. (Anna Wahlgren) – Nej, alltså...

Sedan samtalade programledaren och Anna Wahlgren om hur hon ställde sig till olika påståenden som dottern hade fört fram i sin bok och om Anna Wahlgrens relation till sina egna föräldrar. Därefter sades bland annat följande.

(Pgl.) – Men nu när du har en situation med barnen som också beskriver en svår barndom, precis som du, känns det som om historien upprepar sig? (Anna Wahlgren) – Nej, det gör den inte. Utan jag känner snarare som att en viss liten flicka här, min skandalförfattare, hon har läst väldigt mycket ur mina böcker och projicerar, för jag har skrivit mina memoarer. Jag har beskrivit... (Pgl.) – Varför skulle hon göra det? (Anna Wahlgren) – Ja, varför? För det passar honom. För att jag ska knäckas... (Pgl.) – Nää... (Anna Wahlgren) – ... jag ska förgöras och den endas rykte... eller den som var extra smart här, det är ju då den här frånvarande förläggaren som fattade att det här kan man göra storkovan på. Han ville vara med på den... (Pgl.) – Flyttar du ansvaret från Felicia? (Anna Wahlgren) – Ja, det gör jag, det gör jag. (Pgl.) – Hon vill ju ta det ansvaret själv. (Anna Wahlgren) – Ja, varsågod.

ANMÄLAN

Anmälarer, som är far till Anna Wahlgrens dotter Felicia, är kritisk till inslaget. Enligt honom tilläts Anna Wahlgren att mycket ingående utveckla sig om hans roll i sammanhanget. Bland annat påstod Anna Wahlgren att anmälarer mer eller mindre skulle ha skrivit dotterns bok. Anmälarer, som uppger att han över huvudtaget inte har någon kontakt med Anna Wahlgren, är vidare kritisk till att programföretaget inte kontaktade honom innan sändningen av det förinspelade programmet.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

Det stämmer som anmälarer skriver att programmet spelades in i förväg, kvällen innan det sändes. Det fanns alltså möjligheter att klippa i programmet, vilket också gjordes. Samtidigt är det viktigt att ge de medverkande så stor yttrandefrihet som möjligt. I det här fallet hade Anna Wahlgren två huvudteorier kring dotterns bok. Dels att Felicia blandat ihop sin egen barndom med moderns, dels att dottern inspirerats till de hårda omdömena i boken av sin far. Redaktionen visste efter kontakt med Felicia att hon tillbakavisade teorierna. Därför slog programledaren fast under intervjun att ”den andra personen” inte har skrivit boken och senare, när Anna Wahlgren framhärdade, att personen i fråga inte var där för att bemöta påståendet.

Därmed bedömdes före sändning att det var tydligt för publiken att Anna Wahlgrens uttalanden var hennes egen känslomässiga tolkning av vad som låg bakom dotterns bok. Det kan diskuteras i vilken utsträckning anmälarer

utpekades i programmet. Hans namn nämndes inte och han uppger själv att det är mer än 40 år sedan han kände Anna Wahlgren. Han kunde identifieras av dem som vet att han är pappa till Anna Wahlgrens tre barn ”här i mitten”, som hon uttryckte det i programmet. När redaktionen tagit del av anmälan och det stod klart att anmälaren känt sig utpekad försökte SVT:s projektledare nå honom per telefon och senare e-post. Det tog en dryg vecka innan de fick kontakt.

Anmälaren förklarade då att han var kritisk till att redaktionen inte tagit kontakt med honom före sändningen. På en rak fråga från SVT om han önskade få ett genmäle i nästkommande program svarade anmälaren nej. Han hade bara velat påpeka att ”det fanns goda möjligheter att före sändning ta reda på hur det var”. När projektledaren upprepade frågan om anmälaren önskade ett genmäle blev svaret åter nej. Före sändningen gjorde alltså redaktionen bedömningen att det räckte att kontrollera uppgifterna med Felicia och att i programmet slå fast att den person det talades om inte hade skrivit boken och inte heller var där för att kunna bemöta uppgiften. När denna person anmälde programmet tillfrågades han om han önskade ge sin syn på saken i ett genmäle, vilket han alltså tackade nej till.

KOMMENTAR FRÅN ANMÄLAREN

Anmälaren uppger att han inte anmälde inslaget för att han personligen kände sig utpekad. Han har inte tagit skada men anser att det är uppseendeväckande påståenden som Anna Wahlgren tillåts föra fram, främst att Felicia inte själv skulle ha skrivit sin aktuella bok och att den verkliga författaren skulle ha varit han. Detta är enligt anmälaren en lögn och av SVT:s yttrande uppfattar han det så att SVT tog kontakt med Felicia i frågan innan programmet sändes och fick veta att det var felaktiga påståenden som gjordes och att anmälaren inte haft med Anna Wahlgren att göra på flera decennier. Enligt anmälaren borde SVT ha vänt sig till honom direkt för samma svar. Anmälaren anser att det är självklart att man ska ge personer i programmet svängrum för att uttrycka egna uppfattningar men SVT har enligt honom gått över gränsen för anständighet. De kunde ha valt att utelämna den del av programmet som handlade om Anna Wahlgren, särskilt när SVT visste att hennes uttalanden var felaktiga.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska bedriva programverksamheten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (5 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag, antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas. Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som

företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

I det aktuella inslaget riktade Anna Wahlgren enligt granskningsnämndens mening mycket allvarliga anklagelser mot anmälaren. Av SVT:s yttrande framkommer enligt nämnden att redaktionen kände till Anna Wahlgrens uppfattning om dotterns bok innan intervjun genomfördes. SVT hade därmed möjlighet att kontakta anmälaren inför sändningen av det förinspelade programmet för att få hans kommentar till anklagelserna. Enligt nämnden är det anmärkningsvärt att SVT sände delar av intervjun som innehöll så allvarliga anklagelser utan att något sådant bemötande eller kommentar från den utpekade redovisades i samma program. Mot denna bakgrund anser nämnden att inslaget strider mot kravet på opartiskhet. Det förhållandet att programledaren inledningsvis upplyste om att anmälaren inte var där för att bemöta anklagelserna ändrar inte den bedömningen. Inte heller det förhållandet att anmälaren gavs tillfälle men avböjde genmäle i nästkommande program.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Leif Hedman, Jan Holmberg och Kristina Ståhl efter föredragning av Tarek Töuma.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Tarek Töuma